

sich das Tier deutlich von den anderen Arten in Europa. Durch die andere Färbung und den getrübbten Flügel unterscheidet es sich auch von *Laethromella germanica* Girault.

Größenverhältnisse: Länge des Körpers 0,88 mm; Länge des Flügels 0,80 mm; grösste Breite 0,32 mm; grösste Wimper 0,09 mm; Marginalnerv 0,114 mm; Submarginalnerv mit der farblosen Stelle 0,08 mm.

Type 1 ♂. Aus Oesterreich, es fand sich in Material, das mir Dr. Maidl in lebenswürdiger Weise aus dem Wiener Museum (Ruschkasche Sammlung) zur Verfügung stellte.

Dr. EDUARD PERGENS

(23 October 1862 — 11 April 1917)

als kenner van Bryozoën,

door

Dr. J. F. Steenhuis te Haarlem.

Vervolg.

4. Variëteiten.

Idmonea dorsata var. *faxeensis* 1886; *Entalophora pustulosa* Goldfusi var. *recta* 1889.

Crétacé (12)

Crétacé supérieur (1)

Cénomanien (17)

Sénonien (1, 17, 19, 20, 21, 22)

Danien } (1, 3, 4, 10)
Garumnien }

Nummulitique

= Paléogène

Eocène

Eocène inf.

Montien (2)

Eocène sup.

Bartonien (7, 11, 24)

Néogène

Miocène

Helvétien (18)

Tortonien (6, 14, 18)

Sarmatien (14)

(Étage sarmatique)

Pliocène (5)

Poederlien (25)

Récents (8, 9, 13, 15, 16, 23).

5. Namen.

Schizoporella Zujovici 1887, *Stomatopora francorum*, *Stomatopora sarthacensis*, *Diastopora mutata*, *Hornera Perrieri* 1889.

B. DE STRATIGRAPHIE.

De diverse geschriften, welke in de bovenstaande lijst zijn vereenigd, hebben eensdeels betrekking op de stratigraphie van het Krijt en van het Tertiair, terwijl zij anderdeels de beschrijving van fossiel materiaal bevatten, geheel afgescheiden van de stratigrafie, dus zuiver van paleontologischen aard zijn en eindelijk in de derde plaats op recent materiaal betrekking hebben, zodat deze voor de zoölogische wetenschap beteekenis hebben.

In bijzonderheden moge dit uit het volgende overzicht blijken, waarbij de door Pergens gebruikte, aan de Fransche taal ontleende namen onvertaald zijn overgenomen en een enkele Duitsche benaming in de Fransche taal is vertaald. De achter de namen der formaties, etages, zones, enz. gevoegde nummers hebben op de bovenstaande lijst betrekking.

Craie de Villedieu (19).

Zône du Spondylus tunicatus (19).

Zône de l'Ananchytes polyopsis (19).

Craie à Micraster cor anguinum (19).

Zône supérieure à Terebratula Bourgeoisii (19).

Zône à Micraster turonensis (19).

Calcaire de Faxé (3).

Limsten blanchâtre ou rendu jaunâtre par de la limonite (3).

Calcaire à anthozoaires (3).

Calcaire à bryozoaires (3).

Craie blanche de Stevn's Klint (3).

Tufeau de Ciply (1, 4, 10).

Calcaire de Mons (10).

Calcaire grossier de Mons (compris entre le Landénien supérieure de Dumont et le tufeau de Ciply) (2).

Couches à bryozoaires (7).

Calcaire de la Leytha (6).

Tschokrakalk (14).

Gîte à Pecten praescabriusculus (Caziot) (18).

Vermeldenswaard is tenslotte, dat Pergens in vele zijner publicaties voor de diverse formaties en onderdeelen hiervan aangaf, hoeveel de door hem in de onderhavige studie beschreven of vermelde Bryozoën daarin voorkwamen en hoeveel nog levend bekend zijn.

Dit statistische overzicht vond ik in de artikelen 3, 6, 11, 18, 19, 21, 22 en 24. De ouderdomsbepalingen of bij gebreke hiervan, de uitspraken over den vermoedelijken of waarschijnlijksten ouderdom der desbetreffende lagen of laag, verraden mede daardoor den behoedzamen onderzoeker.

C. DE REGIONALE GEOLOGIE.

Het onderstaande staatje, waarbij de nummers dezelfde beteekenis hebben als sub b, geeft een inzicht in de groepeerings der geschriften van Pergens volgens de regionale geologie (de Fransche schrijfwijze is gehandhaafd).

Nederland.	Maestricht (1, 20). Petit-Lanaye (1). Fauquemont (1). Saint Pierre (1). Ciply (1, 4, 10). Mons (2, 10). Austruweel (25). Anvers (25).
België.	Brest (16). Arche de Lèves (Eure et Loire) (21). Chartres (21, 22). Banyuls (15). Port-Vendres (Pyrénées orientales) (15). Palavas (département de l'Hérault) (15). Gard (18). Théziers (18). Sainte-Paterne (19). Lavardin (Loir-et-Cher.) (18). La Ribochère (Indre-et-Loire) (19).
Frankrijk.	Napels (9).
Italië.	Plauen (Saksen) (17).
Duitschland.	Faxe (3). Stevn's Klint (3).
Denemarken.	Odessa (14).
Rusland.	Wola lu'zanska (11) (Galicië).
Polen.	Kolosvar (= Klausenburg) (7).
Hongarije.	Buda, Schöenthal, Teufelsgraben (24).
Griekenland.	Rhodos (5).

D. DE BRYOZOÖLOGIE

(de zoölogie der Bryozoën).

Tot de bryozoölogie in den meest ruimen zin des woords behoort niet alleen de kennis omtrent de levende Bryozoën, doch even goed die aangaande ev. bij menschenheugenis uitgestorven vormen en die betreffende de zeer talrijke, slechts in fossielen staat bekend geworden organismen, die of met alle zekerheid of met meer of minder groote waarschijnlijkheid tot de Bryozoën worden gerekend. Indien men de bryozoölogie aldus opvat, zoo is wel elke beschrijving, zeker die, waarin nieuwe

soorten of variëteiten besproken worden, voor deze wetenschap van belang. Indien echter de doelstelling op het gebied der stratigrafie is gelegen, zoo is dit belang van minder beteekenis. Het is moeilijk in dezen de juiste grens te trekken. Moge ik slechts opmerken, dat de „Révision des Bryozoaires du Crétacé figurés par d'Orbigny, Première partie — Cyclostomata (lit. sub 12) onder de beschrijvend-paleontologische artikelen kan worden gerekend.

Als een voorbeeld van een artikel dat voor de bryozoölogie in ruimen zin mag gelden, is te noemen: Note sur l'identification et la séparation des espèces dans le groupe des bryozoaires. (No. 23). De schrijver zegt op blz. 8 o.a.: „Dans les colonies suivantes ce sera surtout l'anatomie, ainsi que l'embryologie, qui devra nous guider; dans les espèces fossiles l'on ne pourra utiliser que le squelette ou l'empreinte.”

De publicaties 15 en 16 kan ik verder stilzwijgend voorbijgaan, aangezien zij weinig meer bevatten dan een opsomming der aangetroffen vormen. In de publicatie 8 worden twee nieuwe soorten vrij uitvoerig beschreven, terwijl het artikel „Untersuchungen an Seebryozoën” als het eenige, diepgaande biologisch artikel mag gelden, zoodat het te betreuren is, dat het toegezegde vervolg niet is verschenen.

Van historischen aard is — de titel geeft het reeds aan — Contribution à l'histoire des bryozoaires et des hydrozoaires récents (lit. sub 8). Hieruit blijkt o.m., dat in de bibliotheek van het Museum van Parijs terug is gevonden „Le manuscrit de Desmarest et Lisueur servant d'explication pour leurs planches inédites sur les polypiers flexibles déposé par les auteurs en 1829. Une bonne partie de ces collections de M. Lesueur, entra au musée de sa ville natale. Une partie des bryozoaires et des hydrozoaires étaient bien conservés; les autres sont perdus. Je reproduis d'abord ce texte explicatif et ensuite les identifications que j'ai pu faire”.

Met deze woorden van Pergens besluit ik dit overzicht, in de hoop te hebben bereikt, dat zoomin de „Collectie Dr. Pergens” als de geschriften van dezen begaafden Belg in vergetelheid zullen raken, doch dat integendeel de eerste haar bewerker(s), de tweede hun lezers mogen vinden.

Pour acquit de conscience deel ik nog mede, dat in een viertal deelen van het „Bulletin de la Société belge de géologie etc.”, n.l. I (1887), II (1888), III (1889) en IV (1890) een vijftal referaten of boekbesprekingen van de hand van Pergens zijn te vinden. Zij hebben betrekking op: Th. Marsson — Die Bryozoen der Weissen Schreibkreide der Insel Rügen (I, Proc. verb. p. 220); J. C. Moberg — Om Lias i sydöstra Skåne (II, Proc. verb., pp. 423—424); H. van Cappelle — Observations géologiques aux environs de Baarn (III, Proc. verb., pp. 186—187); E. O. Ulrich — Waverley Bryozoa (III, Proc. verb., p. 59) en E. O. Ulrich — New lower silurian Bryozoa (IV, Proc. verb., pp. 162—163).

Haarlem, 3 Februari 1934.